

**Daaimman Itiyoophiyaa
keessaa Jiran waliin
waa'ee eegumsa
nageenyaa haasa'uu ni
barbaddaa?**

**yoo akkas ta'ee qa-
jeelchi kun siifi!**

**Daaimman Itiyoophiyaa
keessaa Jiran waliin
waa'ee eegumsa
nageenyaan haasa'uu ni
barbaddaa?**

**yoo akkas ta'ee
qajeelchi kun siifi!**

Baafata

Gabaajee

ii

Si jalgabsiisuf waa xiqqoo!

1

- Qajeelchi xiqqaan kun eenyufi? 1
Osoo qajeelcha xiqqaan kanatti hin fayyadamin
dura maalfaa qabaachuu barbaadda? 2
Qajeelchi xiqqaan kun maal siif hojjeta? 3
Qajeelchi xiqqaan kun maaliif? 5
Qajeelcha xiqqaan kana akkamitti itti
fayyadamina? 4

Wa'ee eegumsa nageenya daa'imaa
daa'imaniitti haasa'uun maalif baachisa?

6

Qajeeltoo ijoo waa'ee eegumsa
nageenya daa'imaa
daa'immanitti haasa'uutiif

9

Wa'ee eegumsa nageenya daa'imaa
akkamitti akka daa'immanitti haasofnu

11

- Qophaa'ina dhaaba tokkoo miidhaa dhorkuu
fi deebii kennuu irratti qabuu akamitti ibsama..... 12
Hiikkaa qoccolloo akkamitti daa'imman
wallin ibsama? 13
Itti aanee maalfaatu ta'a: : : 20

Aakkamitti akka mallattoolee qoccolloo
adda baasanii fi ifoomsa fuudhan

21

Meeshalee fi Qabeenya

26

Gabaajee

MKKHB	Mala Komii Keessumsiisuu Hawaasa
	Bu'ureeffate
DhSS	Dhaabbilee Sivilii Sosaayitii
OKB	Ookkara Koorniyaa Bu'ureeffate
DhMM	Dhaabbatlee Miti- Mootummaa
KDhEG	Koree Dhaabbataa Eejensiwwan Gidduu
EQMS	Eegumsa Qisaasamaa Saala fi Miidhaa iraa
WOD	Wiirtuu Odeeffannoo fi Deeggarsaa
QMS	Qisaasamaa fi Miidhaa Saalaa
QMDS	Qisaasama, Miidhaa fi Doorsisa Saalaa
GMdMD	Gamtaa Mootummoota dhimma Mirga Daa'imani
FKN	Fakkeenyaaf
KKF	Kan Kana Fakkaatan

Si jalqabsiisuf waa xiqqoo!

Qajeelchi xiqaan kun eenyufi?

Yoo qabxiileen armaan gadii kun siif/dhaaba keetif ni hojjatu ta'e, yoos qajeelchi kun siifi:

Dhaabbilee Siivil Sosaayitii(DhSS) yookan Dhaabbileen Miti-mootummaa (DhMM) kee Ityoophiyaa keessa jiru yeeroo sagantaaleen ykn tajaajiloonni kennaman daa'imman waliin wal-quunnamaa?

Ati hojjetaa DhSS yookan DhMM isa waa'ee saganta-alee fi tajaajiloota isin dhiyeessaa jirtanii fi miidhaa-maleeyyii ta'uusaa isaanii akkaataa itti mirkanef-fatan, daa'imman dabalatee, hawaasa waliin haasa'uu?

Qajeelchi kun qaama hojjetaa Ityoophiyaa keessa jiran isaan daa'imman waliin wa'ee eegumsa nageenya odeeaffannoo qoodaniif garagaruu danda'a. Fakkeenyaf, isaan kun hojjettoota hirmaachisoo, qaama ijoo eegumsa nageenya yookan qaamolee eegumsa daa'immaa ta'uusaa danda'u.

Qaamoleen qajeelfama kana fayyadamanii fi isaan daa'immanii fi hawaasa waliin hojjeton leenjii eegumsa nageenya kana fudhachuun baayyee barbaachisaadha.

Osoo qajeelcha xiqqaa kanatti hin fayyadamin dura maalfaa qabaachuu barbaadda?

Osoo hin jalqabin dura, dhaabni kee wantoota armaan gadii qabaachuu isaa mirkanoeffadhu.

- Poolisii eegumsa nageenyaa yookan Eegumsa Qisaasamaa fi Miidhaa Saala fi Miidhaa iraa (EQSM) - PSEA
- Qaama ijoo eegumsa nageenyaa yookan gita isaa
- Hojattooni isaan ilaallatu leenjii eegumsa nageenyaa fudhachuu isaanii
- Tooftaaleen gabaasaa hawaasa bu'uureffatan jiraachuu isaanii
- Kaartaan tajaajila gargaarsa naannoo jiran (isaanis kan of keessatti qabatan, argamtoo isaanii balincaa, fi KKF) fi karoora rifaraalaa, tarrii yoo miidhamtoota/baraaramtoota erguu barbaaddeef
- Hojjetaa ogummaa qabu tokko/muraasa miidham toota/baraaramtoota waliin hojjetu/tan, daa'imman dabalatee
- Qorattoota leenji'an argachuu danda'uu ykn maqaawwan isaanii

Kan armaan olii irratti odeeffanno dabalataa ni barbaadda yoo ta'e, qabeenya eegumsa nageenya Ityoophiyaa fi mum mee gargaarsa ilaali yookan asiratti nuargadhu (visit the Wiirtuu Eegumsa Nageenya Odeeffanno fi Deeggarsaa Ityoophiyaa daawwadhu ykn as irratti nu quunnam)

Qajeelchi xiqqaan kun maal siif hojjeta?

Qajeelchi kun odee effannoo fi qajeelfama haala daa' imman waliin dhimma eegumsa nageenya daa' immanii irratti haasa'uuf gargaara. DhSS fi DhMM Ityoophiyaa keessa jiran maalummaa eegumsa nageenya fi wantoota hojjettoota² fi sagantaa irraa eegamu daa' immaniif akka ibsaniiif mirkaneeffachuu feena. Isaanis amaloota hojjattootaa isa sirrii fi sirrii hintaane maal akka ta'aanii fi daa' imman akka-mitti qoccolloo fi miidhaa DhSS fi DhMM Ityoophiyaan isaan irra gahee fi kan argan gabasan.

Qajeelchi xiqqaan kun conveenshini Gamtaa Mootummoota dhimma Mirga

Daa'imanii (GMdM-D/UNCRC) irraa fudhatame daa'iman jechuun – nama umuriin isaa wagaa 18 gadii jechuudha. Mootummaan Federaalawaa Diimokiraa-tawaa Rippaabiliika Ityoophiyaa galtee-wan barbaachisoo adunyaa fi naannoo raggaasiset jira, isaan akka Mirgoota Daa'imaarratti Waliigalee Mootummoota Gamtoomanii,

Mirgootaa fi Nageenya Daa'imaarratti Chaartara Afriikaa. Haaluma waliigaltee raggaasifameen, biyyattiin bal'ina yakkawwan adabbiin irratti murtaa'u Seera Yakkamtootaa Ityoophiyaa Fooyya'e keessatti dhiyeessitee jirti.

Qajeelchi kun kan irratti xiyyefatu haasaa daa' imman waliin dhimma qoccolloo, innis qisaasama saal-qunamtiisa DhSS fi DhMM fi hojjettoota¹ isaanin gahan. Dhimmi wal-dhibde koorniyaa yookan wal-dhib-dee hawaasni akka waliigalaatti daa' imman irraan gahan hin ilaallatu. Haata'uu malee, DhSS fi DhMM daa' imman waliin hojjetan hundi daa' imman waliin hojjetan tooftaa ittiin daa' immaniif gabaasan qabaachuu qabu, akkasumas qoccolloo garaa garaa daa' imman irraa gabaasa fudhachuu qabu (innis qoccolloo hawaasa keessatti enyu-maan rawwatamu)

¹Hojjetaa jechi jedhu kan ilaalatu nama kamuu DhSS yookan DhMM tiif hojjetan isaa kamiiyuu kan qcacaraman (kandhaabata, kan yeeroo) tola' ooltota, Kontaraaktaroota, bartoota, daawwattoota, kontaraaktaroota birkii, gargaarrotota fi KKF

²Isumaa Olii

Qajeelchi xiqqaan kun maaliif?

Hajjettooni DhSS fi DhMM Ityoophiyaa waan of duuba isaan deebise qabu, innis dhimma eegumsa nageenya daa'imannii dubbachuun isaan rakkise, keessumattuu eegumsa nageenya saalfachiisa ta'an kan akka jeequmsa saal-quunnamtiit.

Qoccolloon kan uummamuf sababa uffata yookan amala miidhamaan yookan baraaraman wal hin qabatu. Daa'imanniif barnoota kenu waa barbaadan waliins wal hin qabatu. Qoccolloon kan umamuuf garagarummaa aango fi caaseffamatu akka hojjatoonni qoccolloo raawwatan godha yookan immoo karoora hojji yookan odeefannoo sirii hin-taanetu miidhaa geessisa.

Fakkeenyaf:

- Hojjettonni³ DhSS daa'imman qoccoluu danda'u
- Miseensonni hawaasaa, isaanis daa'imman warri kan biroon, daa'imman sagantaa keessa jiran qoccooluu ni danda'u, fakkeenyaf daa'imman dhimma maatin itti hin gamadne fi itti deebisan akka dubbataniif gargaaruu, daa'imman akka waliin hirmaatantu ni eegama garuu amala ittiin waliin jiraachuu qaban irratti gargaarsi hin godhamne yeroo hojji sagantaa keessatti hirmatan.
- Hawaasni yookan miseensonni maatii sababa dhimma odeeffannoo DhSSn fideen wal qabatee daa'imman qoccoluu malu.

³ Hojjettoni DhSS kan ofkeesatti qabatan isa kamuu kan DhSS hirmatan kan qacarman yookan tola'ooltota, Kontaaraktaroota, daawwattoota, sharikoota moottummaa

Qajeelcha xiqqaan kana akkamitti itti fayyadamna ⁴?

Qajeelchi xiqqaan kun kutaalee afuritti qoodam:

- Daa'imman waliin haasa'uun maalif barbaachisa? Kutaan kun kan ibsu barbaachisumma dhimma eegumsa nageenya daa'imman waliin haasa'uu fi qophaa'oo ta'uu keessan mirkaneeffachuudha.

Qajeeltoo ijoo yeeroo daa'imman waliin dhimma eegumsa nageenya haasa'amuu. Kutaan kun qajeeltoowwan yeroo daa'imman waliin haasofnu hordofuu qabnu of keessatti hammata

- Dhimma eegumsa negeenyaa haala kamiin daa'imman waliin akka haasofnu. Kutaan kun haala kamiin dhimma eegumsa nageenya daa'imman waliin akka mari'annu qajeelfma/ibsa kenna. Kunis kan of keessatti qabatu qajeelfama jechoota irratti qoccolloo adda addaa daa'ima irratti raawwatamu haalan odeeffannoo kennuuf si gargaara, wanta isaan eegudhaf dhaabni hoijetu fi sodaa qaban akka kaasan kakaasu/jajja-beessu.

- Akkamitti asxaa qoccolloo akka adda baafamu fi ibsa kennamu fudhatanchuu: Kutaan kun qaamota daa'imman waliin haasa'aniif akkamitti akka asxaa qoccolloo adda-baas-aniifi ibsa fudhataniif gargaara (yeroo daa'imman waliin dhimma miidhaa haasofnu wanta baratame ta'uu danda'a)

- Meeshaalee fi qabeenyaawwan dhuma irra jiru qabeen-yaawanii fi wal-agarsiistuuwwan barbaachisoo ta'an, bakkeewwan ati odeeffannoo dabalataa irraa argachuu dandeessu tarreessa (hedduun isaanii Afaan Ingilizitiin jiru)

⁴Qajeelchi xiqqaan kun affaan Amaara, Afaan Oromo, Afaan Tigiree, Afaan Somaalen ni argama. Isaan kun kan Afaan Englifaatin kutaalee wol-falkkata qabaatu.

Wa'ee eegumsa nageenya daa'imaan daa'imanitti haasa'uun maalif baachisa?

Wa'ee qoccolloo daa'imaan fi eegumsa nageenya daa'imaan iratti daa'immanki waliin haasa'uun barbaachisaadha, kun immoo akka isaan waanta sirrii ta'ee fi sirrii hin taane fi DhSS irraa wanta eeggamu akka beekanilifi.

Daa'immankiif odeeefannoona umurii isaanii waliin deemu kennamuufii qaba, akka isaan hubataniif jecha ("odeeffannoona umurii waliin wal-gitu"). Odeeefannoona qoodamu kan qabaachuu danda'u:

- Qoccolloo jechuun maal akka ta'e
- Eenyun waliin haasa'uu akka qabu
- Sodaawwanii fi miidhaalee qaqqaban haala itti gabaafamu
- Karaawan isaan ittiin deeggarsa tajaajilootaa argachuu danda'an

Hubachiisa:

Haala tokkon tokkon qoccolloo daa'ima qaqabssisan grargara akkasuams deebin daa'iman kennan gragara

Daa'iman waliin haasa'uu hin jalqabiin yoo dhaabni kee ibsa fudhachuuf qophii ta'ee malee, FKN toofta ittin gabaasu yoo qopheefatee qabaate malee.

Hojjettooni akka daa'iman waliin haasa'an hin gaafatin yoo isaan hubannoo qoccollo fi dhaabni kee eegumsa nageenya daa'imanii mirkaneesuf waan hojatuu hin-beekan ta'ee

Ga'eessonni hedduun isaanii hubaatii fi miidhaa daa'imman waliin haasa'uun itti hin tolu. Itiyoophiyaa keessatti amantaan aadaa fi gochoonni barataman akka kun ta'u godhu. Yeeroo tokko tokko ni sodaanna sababa daa'imman hin amanaman karaa sirrii ta'een odeeffannoo waa'ee qoccolloo, qunnamtii saala, fayyaa wal-hormaatisaanii, kanaafuu odeeffannoo isaan barbaachisu adeemsa guddina isaanii kessatti hin laannuuf. Ragaaleen⁵ akka ibsutti daa'immaniif odeeffannoo umurii isaanittin wal-gitu adeemsa guddina isaanii kessattii kennuufii dhabuun⁵ isaan miidha.

Fakkeenyaf:

- Daa'imman osoo wa'ee qaamaa fi daangaa isaanii yookan qoccolloo daa'immanii fi akaakuu isaa hin beekin gudachuu malu. Kun immoo balaa qoccolloo fi qisaasama isaan irra gahuu ni guddisa.
- Hanguma daa'imman guddachaa deemanii, caarran odeeffannoo argachuu isaanii guddachaat adeema, nuti dhimma eegumsa fayyaa daa'ima itti haasa'uu fi haasa'uu dhiisnu illee. Waa'ee qoccolloo madda adda addaa irraa barachuu jalqabu. To'achuu fi odeeffannoo umuriin walgitanii fi odeeffanno sirii ta'ee kennuufii dhiisu keenya irraa kan ka'e daa'imman iddo biraa irraa odeeffanno sirii hin taane argachuu malan. Kuni immoo daranuu saaxilamoo isaan gochuu fi yoo miidhaan isaan irra ga'e caarraa haalan offirraa qolachuu dadhabuu isaanii guddisa.
- Itiyoophiyaa keessatti, dhimmai qoccollo daa'immaniin walqabatee irratti aadaa calisuu fi qaafachuutu jira - keesattuu qoccolloo saal-quunnamtiirratti.

⁵Baruun Odeeffannoo DhFA dogongora qabinsaa <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>

Dhaabileen tokko tokko dhimmoota qoccolloo daa'immanii kana hubachuu barbaaduu dhiisuu malu, akkasumas/yookan immoo tooftaaleen ittiin gabaasanii fi qolatan ga'aa ta'uu dhabuu malu. Hudhaalen kun akka gabaasni dhimma qoccolloo kun xiqqaatuuf gumaacheera ta'uu mala. Daa'imman waliin wa'ee eegumsa nageenyaa haa-sa'uu dhabuun, aadaa callisuu fi qaana'uu itti fufsiisuu fi carraa balaa qoccolloo fi namoota qoccolloo⁶ raawwatanaiif akka itti fufan jajjabeessa.⁶

Of-eeggannoo!

Afrikaa iddo baay'eetti yommuu daa'imman umurii dargaggummaa gahan, yeroo baay'ee shamarranii fi dhiira adda baasu. Tooftaan kun addatti ijjollee shamarranii baraaruu fi qoccolloo dhabamsiisuf, yaaliin kun of keessa dhiibuu babal'isuu mala. Karaa biraatiin, inni kun ka'uumsa qoccolloo adda addaa hiikuu hin danda'uu: garaagarummaa aangoo namoota jidduu jiruu fi haala namni tokko kan biraa irraan miidha geessisuuf itti fayyadamu.

Kanaafuu, akka sagantaaleen kee isa kana utubaniie hin argamnetti of eeggannaan taasifamuu qaba. Yeroo sagantaalee geggeessitu haala ijjollen dhiiraa fi shamarranii ittiin walquunnaman qalbeeffadhu. Dhaabni kee akka amantaa sirrii hin-taane isa daa'imman/ijjolleen (keessattuu warri dhiiraa) umurii dargaggummaatti hin amanaman jedhu sana hin utubne mirkneeffadhu. Garuu immoo, yeeroo baa'yee yommuu dhimma qoccolloo fi eegumsa nageenyaa irratti daa'imman waliin mari'atamu ijjollee dhiiraa fi shamarranii kophaatti adda quoduun barbaachisaadha akka isaan sodaa tokko malee dhimmicha irratti miri'ataniif. Odeeffannoo caaluuf asirratti cuqaasi barruu odeeffannoo Saganteessuu Nagummaa Itiyoophiyaa RSH

⁶Same as above

Qajeeltoo ijoo waa'ee eegumsa nageenya daa'imaa daa'immanitti haasa'uutiif

- Leenjii. Miseensi hojjattootaa marii geggeessu leenjii eegumsa nageenyaa fudhachuu isaa mirkanoeffadhu. Akka yaadaatti, kun odeeefffannoo daa'imman waliin hirmaachuu yookan eegumsa daa'immanii of keessatti qabaachu qaba.
- Haala eegamaa. Mariin iddo jeequmsi hin-jirretti fi bakkee daa'immaniif mijaawaa ta'etti geggeessi. Haala namni ga'eessi tokkoo fi daa'imni tokko qofti waliin ta'an akka hinjiraanne godhi
- Iccitii.Iccitii jechuun maala akka ta'ee hubachiisun jalaqabi, seera bu'uraa iccitii, yaadotaa fi ilaalchota walii isaanii kabachiisu baasuu.
- Hirmaanna. Daa'imman ka'umsa garagaraa qabaniif (isaanis amantaa, goса, qaама miidhamaa) dhimma irratti mari'achuu fi yaada haala adda ta'een quoddachuuuf qooda kenniif- yoo isaan hirmaachuu barbaadan. Kun balaa eegumsa nageenya daa'ima akka siriitti hu- battuuf si gargaara.

- Gareewwan adda qooduu. Dhimma miidhaa saal-quun-namtii bu'ureeffatee fi miidhaa garaa garaa daa'imman saalaa fi umuriin walfakkaatan waliin taasisi. Dhiira fi shamarran yookan immoo daa'imman umurii garaa garaa saalan tokko ta'an illee wallitti himmakin
- Kan umurii waliin deemu. Akka sirriitti irraa barataniif, suura, seenaa fi fakkeenyawan naannoo barbaachisoo fi umurii waliin deemutti fayyadami.
- Miira yaada keessa galchi. Jijiirama miiraa haalan hordofi, yoo barbaachisaa ta'e, addaan kutiitii booda itti fufi (yoo danda'ame)
- Yeroo mara haasa'i. Dhimma eegumsa nageenya daa'ima, daa'imman waliin yeroo mara mari'achuuf karoorfadhu. Isaan kana sagantaa itti baasu dandeessa. FKN tamsaasa hundaa dura, ji'atti yeroo tokko, yeroo daa'immanii fi maatiin sagantaatti dabalamaniif fi waggaatti yeeroo lamaa hanga sadiitti, sana booda. Ibsa kamiyyuu haalan qeebali. Mariin eegumsa nageenya daa'immanii akka daa'imman dhimma miidhaa dafanii yaadatan gochuunii fi akka mudannoowwan gabaasan gochuu mala. Kun yeeroo ta'utti, daa'immaniif saffisaan jajjabina kenna, dhaggeeffadhaatii karaa toftaa gabaas-aa dhaaba keessaniin gabaasaa.

Wa'ee eegumsa nageenya daa'immaa akkamitti akka daa'immanitti haasofnu

Yommuu daa'immaniif wa'ee eegumsa nageenya daa'immaa ibsitan afaanii fi jechoota daa'imman gareewwan garaa garaa hubachuu danda'antti fayyadamuu qabdu. Kun kan barbaachisuuf waanti ati feetu daa'imman akka:

- Qoccolloon daa'immaa maal akka ta'ee fi qoccol loo daa'immaa bifaa hundaa maal akka ta'e hubachuuf
- Dirqama dhaabichi nagaatti isaan eeguf qabu hubachuuf
- Hiriyooni isaanii, yookan namoonni isaan beekan tokko osoo miidhamaa jiruu yoo argan, haala ittin yaada dhi'eef fatan yookan gabaasan hubachuuf

Wanti baayyee barbaachisaan hojjettoonni akka itti ibsa qoccolloo daa'ima irraa funaananii fi gara fuula duraa odeeffannoo agrgataniin itti fufanii maal akka godhan beekuu qabu.

Hubadhu!

Daa'immaniif waa'ee miidhaa daa'immanii, keessattuu qoccolloo saal-quunnamtii ibsuun rakkisaadha. Yeeroo tokko tokko umurii fi sadarkaa guddina isaanii irraa kan ka'ee, daa'imman hubachuudhaaf baay'ee rakkatu. Yeroo hunda yommuu marii taasistu qajeel-toowwan arman oltti tareefaman yaadadhu.

Kan salphaatti itti dhiyaatan, akka hiriya fi kokkolfaa ta'i: Yommuu ga'eessonni itti salphtan, ofitti amanoo fi akka hiriya ta'an daa'imman ni gammadu. Yommuu daa'imman waliin waa'ee eegumsa nageenya daa'immaa mari'attan ofitti amanamummaan proojektii, hiriyummaan isaa fi silphinni isaa barbaachisaadha.

Qophaa'ina dhaaba tokkoo miidhaa dhorkuu fi deebii kennuu irratti qabuu akammitti ibsama

Kaayyoo: Daa'imman maalummaa fi maalif akka isaan waliin hasoftuuf haalaan beekuu barbaadu. Maalummaa keetii fi ejjennoo dhaaba keetii hubachiistee yoo jalqabde baay'ee filatamaadha.

“Nuti Dhaaba XX jedhamna. Nuti kan woliin hojjannu (yoo barbaachise itti fayyadami: dhiira/dhalaa/ha-waasa/daa'imman/namoota qaama miidhamtoota KKF) kun jiraachuu isaa mrkaneefachuuf (itti galchi yoo barbaachisaa ta'ee: bishaan/nyaata/caarrraa hojjii KKF). Ji'oot-a/waggoottaa XX dhufaniif nuti bakka kanaa hojjenna. Nuti dhaaba kan biraa XX jedhamu waliin hojjenna”.

Dhaabilleen keenya hundi si gargaaruf as jiru. Wantin jala muree isniif ibsuu barbaadu namootni keenya hundi garraamotao, kan walqixxeetti isin tajaajilaniif fi kan isnii fi hawaasa kan biraa hin-miieedha. Isa kana eegumsa nageen-ya jennaan, kana jechuun ammo nageen-ya keessan eeguu barbaanna jechuudha. Nageenya keessan eeguf wantoota xiqquou hojjennutu jiru. Isa kana isin waliin marii taasisuun isaan keessa tokko. Akkasumas nuti akka nageenya keessan eeguu feenu maatii keessan waliin ni dubbanna. Hojjettoota keenya akkamitti akka nageenya keessan e e g - anii fi yoo yaadda'an maal gochuu akka qaban irratti leenjisneet jira”

Hiikkaa qoccolloo akkamitti daa'imman waliin ibsama?

Kaayyoo: Kutaan kun tooftaalee gara garaa ittiin gareelee umurii adda addaa waliin marii jalqabuuf barbachisoo ta'an isniif ibsa.

Qoccolloo daa'immanii ibsuuf tooftaalee hedduutu jira kan itti fayyadamuu dandeessu. Karaan bu'a-qabeessi mariwwan daa'imman waliinii ittiin eegalan seenaa yookan yaalii hirmaachisoo garee umurii sanaatiif miyaawoo ta'anidha. Fakkeenyi muraasni isaani⁷:

- Fakkii qaamaa kaasuu (fakkii qaama) fi isa kanatti fayyadamuun karaa daa'immaniiif maluun, miidhaa dhuunfaa fi dhimmootaa haasa'uu.
- Diraama fi agarsiisa ashaangulliitii ykn do'ii haala gara garaati fi namoota adda addaatti ibsuuf fayyadamnu.
- Fakkii hawaasaa yookan iddo kaasuu, FKN mana barnoota/iddoo sagantaa fi isa kanatti fayyadamuun iddo daa'imman eegamummaan isaanitti dhagahamuttii fi maaliif akka ta'eetti haasa'uu

Qabeenyawwan dabalataa hirmaannaaf gargaaran dhuma qajeelfama kanaatti tarreefamaniit jiru.

Daa'imman keessan xixiqqoof isa armaan gadii dubbachuun jalqabuu dandeesu:

qoccolloon karaa adda addaan dhufa. Qoccolloon yommuu namni tokko si miidhuuf waa sirratti raaw-watu, yookaan waa hojjechuu dadhabe, inni kun gara miidhamuutti si geessa. Fakkeenyaf, yoo namni tokko si reebe, si dha'e, si kabale, maqaa hin-taaneen si waame FKN gowwaa yookan faayidaa dhabeessa, maalumma kee xiqqeesse, isaan kun hundi isaanii gosoota miidhaati,i inni kun ammoo sirrii mitti".**YOOKAN**

⁷Kan dhaabata Eegumsa daa'immanii (save the Children), kan daa'immanii fi dargagoota miyaawa, hirmaachisa meeshaa yaalii gochaa irraa fudhatame. <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/child-and-youth-friendly-participatory-action-research-toolkit>

Gartulee miidhaa⁸ tarreessu dandeessa sana booda
daa'imman gaaffii gaafadhu yoo tokkoon tokkoon
gartuuleetif amaloota adda baasu danda'an ta'ee

YOOKAN

Itiyoophiyaa keessatti, sirbootni Afaan Amaaraa daa'imman sirban tokko tokko ergaa buttaa daa'immanii fi walitti dhu-feenya sirrii hin-taane dabarsu FKN “beza bebega” fi “ete-mete”

Daa'iman akka sirban gaafachuun ergaa sirrii hintaane akka adda baasan gochuu dandeessa. Sirboonni kunniin sirrii akka hintaane daa'immanii ibsuun akka hubatanii fi daangaa kaayyataniif gargaaruu ni danda'a.

Qabxiilee dabalataa ibsuun barbaachisaa ta'e:

“Eenyumtuu (haadha/abbaa/guddistuu keetin alatti) qaama saalaa kee tuquu yookan ilaaluu hin-qaban. Akkasumas qaamolee dhuunfaa isaanii akka ilaaltu fi tuqxu si affeerunis dogogongora. Eenyumtuu waan barbaade jedhus, inni kun dogongoruma.”

“Yoo namni tokko wanta ati hin jaalanne yookan wanta ati garaa keetti akka sirrii hin-taane yaaddu akka raawattu si gaafate, wanti kun caarraan dogongora ta'uu isaa guddaadha. Ati illee qaafachuu fi sodaachuu malta. Kuni sammun kee wanti tokko dogongora ta'uu isaa sitti himaa jiraachuu isaati”.

⁸*Qoccolloo saal-qunnamttii, qisaasama saal-qunnamttii, qaama, miira, danta dhabuu.*

Yommuu wa'ee miidhaaqocolloo wal-qunnamtii saalaa ijjoolle gurguddootti haasoftu, akkas jechuu ni dandeessa:

“Waa'ee qaama yookan qaama saalaa keetii irratti gaaffiwwan adda addaa qabaachuu malta. Kuni waanuma jiru. Doktoratti, barsiisaatti, miseensa hawaasaatti, maatiitti, yookan namoota gurguddoo amanamoo isa dhimma gaaffii gaafatuuf eegumsa qabaachuu kee itti amantu waliin haasa'uu malta”.

Nama hiriyaan addaa si⁹ godhachuu barbadu beekuu malta. Namni kun akka waan ‘gaarii’ siif ta'eetti yaaduu malta kanaaf nama kana gaddisiisuu hin barbaaddu yommuu wantoota ati gochuu itti hingamadne akka raawwatu si gaafatan. Yommuu kun ta'u, hubadhuu filannoo qabda, innis hin ta'u jechuun sirriidha. Yoo namni kun hiriyaan dhugaa ta'e, filannoo kee siif kabaja, akkasumas hiriyummaa kee addan hin kutu. Yoo namni kun wanta ati hin barbaadne si gaafachuu itti fufe yookan akka isaan qaanfatu si godhan maatii keeti yookan nama biraa kan amantutti himadhu”.

Miidhaan miiraa kan hin mul’anne ta’uu mala, takka takka daa’imman adda baafachuu dhiisuu malu. Miidhaa miiraa ibsachuuf,akkana jedhi:

“Yoo namni ta'e tokko gowwaa, kan fayidaa hin-qabne jedheei si arrabse yookan akka waan ati wanta sirrii ta'e hojjechuu hin dandeenyetti of-hubattu si godhe, kuni dogongoruma. Yoo kuni ta'e hubadhu inni kun akaakuu qoccolootii. Nama sana hin amanin. Nama kanatti akka inni sirrii hintaane itti himi, akkasumas akka wanti isaan siin jedhan si hin ilaallanee fi maqaa ittiin si yaaman kanaan akka si hin yaamne itti himi”.

⁹ Umurii fi sadarkaa dargagummaa. Muuxxanno sadarkaa addugnaa haada warqee wal-qunnam-sistuu Shamare umurii dargagumma hubachuu.

Daa'imman balaan miidhamuu yoo itti dhaga'ame maal gochuu akka qabnu akkaataa itti haasofnu

Daa'imman waan isaan yaachise dhaabichaaf akkamitti kaasuu akka danda'an hubachuu qabu, akkas gochuufis ofitti amanamummaan itti dhaga'amuu qaba. Akka yaadaatti daa'imman akkamitti waan isaan yaachise ibsachuu akka barbaadan gafachuun ni danda'ama (asirratti cuqaasi qabeenya RSH haala itti komii hawaasa bu'ura godhate qindeessan) Yoo tooftaalee sun bakka jiraatan, daa'imman akkamitti itti ofitti amanamummaan fayyadamuu fi wantoota isaan yaachisan kaasu akka qaban irratti gargaaruu qabda.

Inni dogongora keetii miti:

“Wanti kami iyyuu yoo sitti himame, eenyumtuu sitti himu yookan kanan hojjedhe jette wantti yaaddu, qocollooon gonkumaa dogongora keetii miti, sun siif hin malu. Of-itte aarun, gadduun, qaafachuuunii fi si-jala waldha'uun yommu namni tokko simiidhe waanuma jiraachu malu. Of-shakkuun waanuma jiru. Garuu of-hin balaleeffatin yookan wantootni namni yaadu yookan yoo sitti gaddan hin jeeqamin. Waan kanan balleesse yookan akkas gochuun qaba jettee wanti yaaddu jiraatu illee inni kun namni tokko si qocolluuf sirrii taasisa jechuu miti”.

Doorsifamuun sitti dhagaa'amuu:

“Yommuu namoonni tokko tokko si miidhan, akkas jechuu malu, “ati hiriya kooti, ani sin jaaladha. Inni kun iccitii keenya isa xiqlaadha. Yookan akkas jedhu “yoo hiriya koo taate, iccitii kana ni eegda,” siin jechuu danda'u. Yeeroo kan biraa immoo, “yoo nama kan biraatti himte, maatin kee kana boodee si hin-jaalatan” jedhanii si doorsisu.

Kan biraa immoo wantoota akka amantaa/aadaa fayyadamuun “si leenjisuuun/barsiisuun dirqama kiyya” sababa jedhutti fayadamuu malu. Isaan hin amanin! Wantootni kun dabaa fi kijiba isaan sitti himani, isaan si miidhuu fi sirratti hamaa hojjechuu ittuma fufuu danda’u”.

“Yeroo tokko tokko, namni wayii akkas jedhee sitti himuu mala, yoo wantoota isaan siin jedhan raawwatte yookan immoo wanta isaan sirratti raawwatan, siif raawachuu dhiisan yoo gabaasuu dhiiste isaan maatii keetiif midhaanii fi maallaqa ni kennaniif. Yookan immoo akkas jedhanii sitti himuu malu, yoo waan isaan si gaafatan gochuu dhiiste, maatiin kee rakkoo keessa galu yookan akka waan ati wanta isaan sirratti raawwatan hunda akka waan ati jaalatteetti godhanii uummatati himan, sana booda namuu si hin amanu, si gargaarus hin barbadu jedhanii sitti himuu malu. Yeroo isaan kana jedhan, naaf gala qaanfachuu malta, garuu isaan hin amanin. Isaan kana kan sitti himaniif akka ati waan badaa isaan barbaadan sana raawwattuuf yookan wanta badaa isaan sirratti raawwatan yookan siif raawwachuu dhiisan akka nama biraatti hin-himneefi. Maatii keetif yookan namoota gurguddaa amantutti himi wanta isaan sin jedhan sana waliin”.

Tarkaanfiwwan attattamaa:

“Nama si miidhaa jiru tokko akka inni dhaabu fi isa irraa adda bahuu akka barbaaddu itti himuun sirriidha. Yoo namni tokko si tuqu yookan qaama dhuunfaa kee ilaalu barbaade yookan immoo akka ati kan isaanii tuqxu yookan wanta si qaanfachiisu akka raawwattu barbaadan ta’e, akka mana fincaanii deemuu feetuu fi achumaan sokkuu akka barbaaddu itti himi.

Yookan immoo iyyuudhaan wantoota isaan akka raawwattu si gaafatan akka hin feene gochuu dandeesa, namtichatti akkas jedhii itti himi dhaaba keetti yookan namoota gurguddoo amanamoo ta'anittan gabaasa jedhiin. Yoo ni dandeessa ta'e yookan ni feeta ta'e fiiguu yaali".

"Yeeroo tokko tokko, yommuu qoccolaan si miidhuu barbaadu, wa'ee qaama keetii sitti himuu jalqabuu malu, akkas jedhu, haalaan bareedduudha, hangam akka si jaalatan, hiriyaan kee isa addaa ta'uun akka barbaadan. Yeroo tokko tokko yommuu sibira darban, sitti rigachuu yookan harma kee tuquu malu, akkasumas, kuni dogongora jedhu. Yoo kun ta'e, hubadhu inni kun dogongora, isaanis si miidhuu barbaadu. Itti himi ani kana hin fedhu jedhiin, akkasumas isinan gabaasa jedhiin. Isaan bira deemi, namoota gurguddoo amanamooti himi. Jaroota kana bira gonkumaa kophaa kee hin taa'in, yoo si yaamanis hin dhaqin (yooma hiriyaan miiltoo siif ta'uun barbaadu jiraate illee) garuu namoota gurgoddoo amanamooti himi".

Waan yaachisaa kaasuu:

"Yeeroo hunda nama amantutti gabaasi. Namoonni kun haadha, abbaa, barsiisaa yookan hojjetaa dhaaba keenyaa ta'uun malan. Namoonni gurguddoon amanamoo ta'an miseensa 10 maatii qofa akka hin taane daa'immanitti himi. Namoonni gurguddoo amanamoon nama kan bira nageenyummaan sitti dhaga'amu fi wanta feete itti himattuudha. Namoota gurguddoo amanamoon isaan yeroo gargaarsa barbaaddu itti himattuudha. Isaan kun warroota ammaan dura si gargaaran yookan isaan nageenyumman akka sitti dhagaa'amu godhaniidha".

"Nama si miidhe tokko yoo gabaaste, sana booda rakkoo keessa hin jirtu. Yoon nama miidhaa narraan ga'e tokko gabaase rakkoo keessan seena jettee shakkite, nama guddaa amanamaa barbaadi kophaa isaatti itti haasa'u akka barbaadu itti himi, sana booda wanta ta'e haala siif toluun ibsiif. Dhaaba qoccooltoota kanneenii beeksisuun barbachisaadha akka addabbii irratti fudhatuuuf, kanaafuu yoo ati namoota gurguddootti himatte sana booda isaan immoo dhaaba sanaatti himuuf dirqama qabu".

Daa'imman isaan bilbila argachuu danda'aniif, keessattuu ijoollee umuriin 15-17 t'aniif, jecha koodii namoota gurguddoo amanamoo walii itti qood-datan kennuufii ni daneessa, namoota gurguddoo waliin irratti walii gali akka yeroo miirri itti hin tolle itti dhagaa'amu qofa itti fayyadaman yookan yeeroo rakkoon nageen-yumma isaan mudatee fi fuudhamuu barbaadan itti fayyadamanii.

Kana gochuuf ni dandeessa (eegumsa qabda) yoo ta'e: haala iccitii ta'een ergaa gabaabduui erguu ni dandeessa yookan namoota gurguddoo amanamoootti biliibli, sagalee ol ka'aa irra godhi. Yeroo kana gootu, jechoota koodii sana jedhi, yoo hin jiru ta'e, jecha 'lakkii', 'waan kana dhiisi' jedhu irra deddeebin dubbadhu, akkasumas bakka jirtu dubbadhu akka namni si gargaaru rakkoo keessa jirachuu kee hubatuu fi dhufee si gargaaruuf".

Qaama dhaaba keessa jiruun daa'imnibiraan hubamaa ykn Qoccoolamaa jiraachuu yoo shakkite, namoota gurguddoo amanamoootti gabaasi. Yeeroo tokko tokko daa'imman ati isa yookan ishii gargaaruuf yoo gabaaste qaafachuu yookan waan takka jechuu dhiisuu malu. Akka offi isaa gabaasu kakaasuus ni dandeessa. Hiriyotta keetti hin himin, sababin isaas iccitii qabuu dhiisuu malu, akasumas ittiin irratti qosuu malu, kun immoo daranuu akka gadduu fi miidhamu godha. Ofuma biratti qabadhu, namni guddaan itti gabaafame waan sirrii akka hoijetu itti amani".

¹⁰ Daa'imman nageenyuman isaani eegame. Namoota gurguddoo amanamoo adaan baasuu. https://www.safesecurekids.org/sites/default/files/SSK-Identifying%20Trusted%20Adults_VD.pdf

Itti aanee maalfaatu ta'a:

"Erga nama guddaaf yookan dhaabaaf gabaastee booda, dhaabni gabaasicha iccitiin eega. Haala isaa sirriitti hubachuu fi murtoo sirrii ta'ee dabarsuuf yaalii ni godhu. Kunis si waliin haasa'uu dabalachuu mala".

Maricha golabuu/cufuu:

"Yeroo namni tokko si hubu ykn si miidhu dubachuun baayyee nama rakkisu nan beeka. Maal akka ta'uu sodaachuu yookan qaafachuu malta. Hubadhu kophaa kee hin jirtuu, namoonni si gargaaran si waliin jiru. Yeroo hunda wanti hubachuun qabdu inni gonkumaa dogoggora keetii miti kanaf yoomiyuu yemmuu gabaastu, namni tokko si gargaaruu yaala".

Hubadhu!

Dhumni isaa akkuma jalqaba isaa barbaachisaadha. Jiraachuu fi tarkaanfii fudhachuuf ariifachuu hin qabdu. Obsi! Daa'imman waan hirmaataniif galateef-fadhu yoo gaafii yookan waan jedhan qabaatan gaafadhu. Karaa si/nama ijoo eegumsa nageenyaa yookan tooftaa gabaasa dhaaba ittiin quunnamuu danda'an kenuufiin ni gorfama.

Aakkamitti akka mallattoolee qoccolloo adda baasanii fi ifoomsa fuudhan

Kaayyoo: Kuni siifi, akka ogeessatti! Kutaan kun gorsa barbaachisoo beekuu qabdu siif kenna, kan yeroo wanti dogongoraa si quunnamutti itti fayyadamtu, maal jechuu akka qabduu fi maal jechuu akka hin qabne.

Hojjettooni DhHS waa'ee miidhaa eegumsa nageenya daa'immaa fi qoccolloon qaqaabusaan beekuf habanno qabaachuun isaaniif barbaachisaadha. Yeroo baayyee daa'imman yeroo marii qoccolloo fi eegumsa nageenya ni ifoomsu. Hojjettooni illee waa'ee amala daa'immanii ykn mallattoolee biroo kan daa'imni miidhamaa jiraachuu agarsiisan irratti yaaddoo qabaachuu malu.¹¹

Gorsa barbaachisaa:

Odeefannoон
еегумса нажееня
даа'имманн иероо
тоткоо юокан кан кан adda
cicitaa та'uu мала. Та'улле,
амала даа'имманн beekun barbaachisaadha. Amala daa'immani qalbeeffadha, yeeroo hunda miira keessan kabajaadha.

¹¹Qoccolloo daa'immanii gargaaruu irraa kan fudhatame. Mallattoo qoccolloo saal-quunnamittii daa'immaa, dirqama beekuu qabnu. www.nneca.org.uk

Mallattoolee Qoccolloo:

- Nama yookan iddo sana haala armaan dura hin agarsiisneen akka sodaachuu ta'uu. Yoo kun ta'e, dafii tarkaanfii fudhadhu¹² hagam namichi nama guddaa hojjettoota keessa amanamaa ta'u illee Maallaqa ibsamuu hin dandeenye fi/ yookan haasaa wa'ee hiriya haaraa/dhoksaa
- Meeshaalee, suuraa saal-quunnamtiitiif fedhii haaraa qabaachuu fi itti-fayyadama jechoota saal-quunnamtii amala hin-baratamneen
- Jijiirama amalaa fi namummaa atattamaa, FKN lola filachuu, namatti gar malee harkifamuu, qollifachuu, keessaa bahuu fi fagaachuu.
- Jijiirama uffataa fi bifaa kan ibsamuu hin-dandeenye FKN uffata nama kakaasu yookan qaanfachiisu uffa-chuu
- Dhukkuba yeroo mana fincaanii deeman
- Miidhaa qaamarraa ibsamuu hin dandeenye, dhiita'uu ijaa, madaa dugda duubaa, miilaa, harkaa KKF
- Kophaatti of baasuu, of-eeguu, hiriyoota isaanii waliin taphachuu dhiisuu.
- Yeeroo hunda mirkanoeffannaa barbaaduu, ofitti amanamummaa dhabuu, of-shakkuu, fi murtii xiqqoo murteessuu dadhabuu

Yoo waa'ee mallattoolee qoccolloo daa'imman waliin marii gootu, mallattoolee isaaniif goodii yoo isaan fakkeenya biraa kan dabalan qabaatan ta'eef ilaali. Daa'imman yoo mallattoolee miidhaa daa'imman biraa, daa'imman xiqqoo dabalatee, irratti godhamu argan akka gabaasaniiif kakaasi.

¹²Akamitti deebii kennina (maal jenna fi goona) eegumsaa nageenyaa gabaasa gochuuf kutaa sadafaa keessatti ibsame

Osoo daa'iman waliin wa'ee qoccolloo fi eegumsa nageenya haasoftu, yoo ifoomsa wa'ee qoccolloo si qaqabe

<i>Raawwadhu</i>	<i>Hin raawwatin</i>
<p>Iddoo miidhaa-maleessa qopheessi.. Yeroo hunda qoccolloo qunnamuu daa'iimman walin iddoor jeequmsii hinjirrettii fi bakka mijaawaa fi icciitiin eegamuu danda'utti marii taasisi</p> <p>Yoo daa'imti iddoor akka jeequmsi mudatuu malu beektuutti si qunname, daa'imaaf ibsa godhiif sababa iddoor kana bakka biraatti jijjiiruu barbaadduuf Fakkeenyaf, akkana jedhi:</p> <p>“Galatoomi waan isa kana natti himteef, wanta ati natti himte kana haalanan fudhadha, akasumas xiyyeefanna guutuun siif kennuu barbaada. Kanaafuu, akka deemnuun barbaada (iddocha itti himi). Inni kun siif ta'aa?”</p>	<p>Qoccolloon akka qaqqabe dhoksi. Inni kun yoo daa'imman tokko dhaabata keessan keessatt qoccolloon ummamuu isaa yommuu sitti himu deebii baratameedha. Daa'imman waan isaan jechuu barbaadan dhaggeef-fachuun kabajaa kenniif</p> <p>Fakkeenyaf, akkana jedhi: “Galatoomi waan isa kana natti himteef. Ati baayyee jabaadha natti himuu danda'uu keetif. Sin amana, isa kana haalanan fudhata”.</p>
<p>Tasgabii kenniif, gargaari, itti hin murteessin. Fakkeenyaf, akkana jedhi:</p> <p>“Galatoomi waan natti himteef. Wanta ati natti himte nan amana, si gargaaruuf wanta naaf danda'ame nan godha</p>	<p>Yooma wanti ati dhaga'aa jirtu rifaasisaa ta'e illee, rifaatuu, sodaa ykn wanta suukkanneessaa saaxili. Yoo raawwatte, daa'imman isa kana filatu. Yeroo hunda ofitti amanamummaa fi deeggar-sa agarsiisuu qabada.</p>

<i>Raawwadhu</i>	<i>Hin raawwatin</i>
<p>Haala tasgabbaawwaa qabaadhu, ofitti amanamummaan mula'adhu, ijaan ilaaluu itti fufi. Isaan kun hundi haalota jechaan hin dubbatamne, kan yeroo daa'imni balaa keessa jiraachuu fi jalaa waldha'uu itti dhagaa'amutti ofitti amanamummaa, mirkanoeffata</p>	<p>Murtee godhi, yeroo hunda gargaarsa dubbadhu.</p>
<p>Haalan dhaggeeffadhu, tilimaama hin godhin. Sadarkaa kanatti dubbachuu caalaa dhaggeeffachuun ni fayyada. Daa'imni akka ariitii gonfatuu fi, jechootaa fi afaan isaaf tolu akka fayyadamu hayyamiif.</p>	<p>Daa'imicha dubbisi. Inni kun deebii beekamuudha, baay'ee baruu barbaaduu keenya keesatti, yeroo tokko tokko gaaffilee hedduu gaafachuu jalqabna. Isa kana akka hin goone of eeggadhu, sababiin isaa daa'imman jalaa waldhahuu fi miidhaalee lakkaa'anii himuun itti ulfaachuu mala. Akkasumas, isa kan gaafachuu qabu qaama ijoo eegumsa nageenya yookan ogeessa tajaajila kan birootiini. Daa'imman hanga irraa eeggamuu olitti seenaa isaanii akka qoodan hin gaafatin. Daa'ima hin ariifachiis, wanta inni/isheen jedhu/ttu deemu akka waan beektutti hin tilmaamin.</p>

After the conversation with the child and you have documented what has been said, you will need to act immediately and report through your organisation's reporting process.

<i>Raawwadhu</i>	<i>Hin raawwatin</i>
<p>Gaafilee kee dhugaa beekuu barbaaddu irratti akka xiyy-eeffatu goodhi Fakkeenyaf,akkana jedhi: “Maaltu ta’e? Inni kun yoom akkas ta’e? Eessaatti akkas ta’e? Eenyutu akkas godhe? Akkamitti isaan kana beekte?</p> <p>Gaafileen kanneen odeeffanoo barbaachisu sadarkaa itti aanutti ce’uuf barbaachisu argachuuf ni gahu.</p> <p>Yeeroo hunda kuusuu yaadadhu, inni kun akka daa’imman irra deddeebitee wanta dubbatan hin gaafanne godha.</p>	<p>Waadaa seeniif. Gonkumaa nama kan biraatti hin himu jette waadaa hin-galiin Qooda isaaakkana jedhii: “Waan kana natti himteef galatoomi” Sana booda wanta ta’uu malu daa’imanitti himi, eenyun waliin haasa’uu akka barbaadu. Karaa kanaan daa’imni akka caalaatti si amananii fi akka wanta fuula dura ta’uu si hubatan gochuu danda.</p>

Erga marii daa’ima waliin tasistee fi wanta jedhame kuustee
booda, atattamaan gara hoojiitti seenuu fi karaa adeemsa
gabaafamuu dhaabaatiin gabaasuutu sira a eegama.

Meeshalee fi Qabeenyaa

Eegumsa nageenya daa'ima fi Eegumsa Nageenya

Save the Children:

https://www.savethechildren.net/sites/www.savethechildren.net/files/SCI_HR_POL_Child%20Safeguarding%20External%20Policy_EN.docx.pdf

Eegumsa Daa'ima UNICEF:

<https://www.unicef.org/protection>

Wiirtuu Odeeuffannoo/Qabeenyaa fi Deeggarsaa Itoophiyaa: Daa'ima Nagaatti Eeguu – Bu'uraalee Eegumsa Nagaa.

<https://ethiopia.safeguardingsupporthub.org/sites/default/files/2020-12/KCS%20Standards%202%20Pager%20AK.pdf>

Eegumsa nageenya Itiyoophiyaa irratti odeeffanoo daba-lataatiif, kana mil'adhaa:

<https://ethiopia.safeguardingsupporthub.org/sites/default/files/2020-12/KCS%20Standards%202%20Pager%20AK.pdf>

Sagantaalee Nagaa Itiyoophiyaa keessatti qopheessuu irratti odeeffanoo dabalataatiif, asirraa dubbisaa:

<https://ethiopia.safeguardingsupporthub.org/sites/default/files/2020-12/RSH%20Safeguarding%20Journey%20Intro%20Slides-compressed.pdf>

Miidhaadhaaf Deebii Kennuu:

<https://safeguardingsupporthub.org/multimedia/responding-report-sexual-exploitation-abuse-or-sexual-harassment-nigeria>

Dhimmoota gara tajaajila deeggarsootaatti dabarsuu

Itiyoophiyaa keessatti 'SRGBV'f deebii kennuu:

<https://www.unicef.org/ethiopia/media/1366/file/Addressing%20SRGBV%20in%20Ethiopia:%20A%20scoping%20study%20of%20policy%20and%20practice%20to%20reduce%20gender-based%20violence.pdf>

Gabatee qabaa dhimmaa:

<https://safeguardingsupporthub.org/multimedia/case-handling-flow-chart-nigeria>

Eeyyamummaa fi Iccitummaa:

<https://safeguardingsupporthub.org/multimedia/consent-and-confidentiality-nigeria>

Hirmaannaa daa'immaa

Meeshaa tarkaanfii hirmaannaa, Seev ze Childiren:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/child-and-youth-friendly-participatory-action-research-toolkit>

Seev ze Childiren, hirmaannaa daa'immanii hiika qabuuf ulaagaalee bu'uraa:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/nine-basic-requirements-meaningful-and-ethical-childrens-participation>

Seev ze Childiren, qaaccessa, karoorsuu fi bocuu sagan-taalee keessatti hirmaannaa daa'immanii:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/childrens-participation-analysis-planning-and-design-programmes-guide-save-children-staff>

Qajeeltoowwan daa'imman waliin dubbachuu

Wiirtuu Leecalloo Seev ze Childiren. Daa'imman Waliin Dubbachuu: Qajeeltoowwanii fi Barmaatilee Guddisuuf, Kakaasuuf, Gammachiisuuf, Barsiisuufi Fayyisuuf. 2011:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/library/communicating-children-principles-and-practices-nurture-inspire-excite-educate-and-heal>

Waa'ee miidhaa daa'imman waliin haasa'uu
Amma Dhaabi! Bal'ina miidhaa saal-quunnamtii daa'imaan:

<https://www.stopitnow.org/faq/the-scope-of-child-sexual-abuse-definition-and-fact-sheet>

Gorsawwan kan waa'ee miidhaa daa'imaan daa'imman waliin haasa'uu:

<https://ovc.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh226/files/pubs/helpseries/pdfs/CATipSheet.pdf>

Qajeelfamoota Ittisa Qisaasaa fi Miidhaa Saalaa Itoophiyaa:

https://ethiopia.safeguardingsupporthub.org/sites/default/files/2021-06/3.1.1_PSEA_IASC%20Six%20Core%20Principles_A5_English.pdf

Ookkara Daa'imman Irrattii Furuuf Jijiirama Hawaasummaa fi Amalaa. UNICEF,

<https://www.unicef.org/media/97721/file>

Asxaalee qoccolloo daa'imman irratti/Signs of abuse in children

Daa'imni miidhameera yoo ta'e akkaataa itti barru:

https://www.stopitnow.org/sites/default/files//documents/files/warning_signs_child_behaviors_1.pdf

Miidhaa-qaqqabsiistota akkaataa ittiin adda baafatan:

<https://www.rainn.org/articles/child-sexual-abuse>

Hir'ina qaamaa fi itti dabalamuu

Qajeelfamoota eegumsa nagaa daa'imaa qaama-miidham-toota hammatu:

https://resourcecentre.savethechildren.net/node/19086/pdf-disability_inclusive_child_safeguarding_guidelines_able_child_africa_save_the_children_2021_seah.pdf

Tooftaalee komiiwwanii hawaasa bu'uura godhatan

How to Design and Manage Community-based Complaints Mechanisms (CBCM) | Safeguarding Resource and Support Hub (safeguardingsupporthub.org)

Tajaajiloota Gabaasaa fi Riferaalaa Itiyoophiyaa

Gabaasa (seektara SEA aid)	Sagantaa Nyaataa Addunyaa (WFP) sarara bilbilaa 6063 bilbiluu fi 6065 SMS	Wiixataa haga Kamisaa: 8:30 - 17:00 Friday: 8:30 - 13:30	Amharic
Gargaarsa gorsaa argachuuf	Setaweeet's Alegnta hotline: 6388	Wiixataa haga Jimaataa: 9:00 - 12:00 14:00 - 17:00	Amharic
Gargaarsa tajaajila fayyaa qaama wal-hormaata fi gorsaaf	Marie Stopes International sarara bilbilaa: 8044	Wiixataa haga Jimaataa: 9:00 - 12:00 14:00 -	Afaanota hedduu , Afaan Tigiree dabalatee

Communicating with children About Safeguarding

In Ethiopia

ETHIOPIA
HUB

